

โอกาสของพรรคการเมือง

นโยบายบัตรทองทางการศึกษา

ประเวศ วะสี

(๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕)

ระบบการศึกษามีความซับซ้อนและยากอยู่ในตัว จนไม่มีใครสามารถแก้ปัญหได้ ลองเอาเรื่องบัตรการศึกษามาร่วมคิดกันใหม่

๑

ระหว่าง Demand กับ Supply

เรื่องงบประมาณอุดหนุนการศึกษาเราได้เลือกอุดหนุนด้าน Supply คือสถานศึกษา ซึ่งก็จำเป็นในระยะเริ่มต้นเพื่อให้ได้ผลเร็ว แต่เมื่อทำไปนานจนเกิดความเคยชิน บริการการศึกษาอาจไม่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเปลี่ยนไปมากจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของระบบสังคม เศรษฐกิจ และมีผู้ที่ตกหล่นเข้าไม่ถึงระบบการศึกษา จนกระทั่งต้องตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) แต่ก็ไม่สามารถตอบโจทย์ได้อย่างแท้จริง

ลองคิดปรับการอุดหนุนการศึกษามาเป็นอุดหนุนผู้เรียน (Demand side) ซึ่งน่าจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทุกมิติโดยไม่รื้อของเก่า แต่เกิดสิ่งใหม่ที่ได้ออกมาจากรากเหง้าเดิม

๒

หลักการเรื่องบัตรการศึกษา

คล้ายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ที่คนไทยทุกคนมีบัตรทอง นั่นคือคนไทยทุกคนหรือทุกคนในวัยเรียนมีบัตรทองทางการศึกษา สามารถเลือกเข้าเรียนอะไรที่ไหนก็ได้ สถาบันการศึกษาได้รับเงินอุดหนุนตามที่ระบุไว้ในบัตรทองทางการศึกษา สถาบันการศึกษาใดมีบริการถูกใจผู้เรียนมีผู้ขอเข้าเรียนจำนวนมากก็จะได้เงินอุดหนุนมากเป็นแรงจูงใจให้ปรับตัวตาม Demand เงินอุดหนุนที่ได้สถานศึกษาสามารถเอาไปจัดสรรเพิ่มรายได้ให้กับครูและบุคลากรอื่น เป็นแรงจูงใจให้ครูปรับการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และเป็นการแก้หนี้แก้จนแก้ครูไปด้วย

๓

ประโยชน์ของเรื่องบัตรทองทางการศึกษา

๑. คนไทยทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาถ้วนหน้าอย่างเสมอภาค
๒. ผู้เรียนมีทางเลือกมากให้เหมาะกับสภาพและสถานการณ์ของตนๆ จะเลือกเรียนอะไร เท่าไหร่เมื่อใด ที่ไหนก็ได้ ตามความเหมาะสม สามารถทำงานไปด้วยเรียนไปด้วยก็ได้ ที่เรียกว่า Work-Based Learning (WBL) หรือสหกิจศึกษา สามารถทำงานมีรายได้ ได้เรียนรู้จากการทำงาน และเลือกเรียนวิชาที่ตรงกับที่จะทำงานได้ดีขึ้น และมีรายได้มากขึ้น
๓. สถานศึกษาไปศึกษาลักษณะการทำงาน และสร้างหลักสูตรที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนทำงานได้ดีขึ้น โดยวิธีนี้สถานศึกษาก็จะมีรายได้มากขึ้น ครูก็จะเก่งขึ้นเพราะร่วมเรียนรู้ไปด้วย

๔. ควรศึกษาสำรวจคนไทย (Human Mapping) ทั้งประเทศ ว่ามีใครเชี่ยวชาญและเก่งเรื่องใด สนับสนุนให้ท่านเหล่านั้นเป็นแหล่งฝึกอบรม ที่ไหนก็ได้ และมีรายได้จากบัตรทองทางการศึกษา ที่ติดตัวผู้เรียนมา โดยวิธีนี้คนไทยจะมีโอกาสได้เรียนรู้จากคนเก่ง คนจะเก่งเพราะได้เรียนรู้จากคนเก่ง
๕. ผู้ใช้แรงงานมีบัตรทองทางการศึกษา สามารถเลือกเข้าเรียนวิชาที่มีประโยชน์ต่อการทำงานของ ตนๆ ก็จะเป็นการพัฒนาฝีมือแรงงานทั่วประเทศ อาจขยายการครอบคลุมถึงอาชีพอื่น เช่น นักข่าว หรือแม่ไม่ใช่อาชีพ เช่น พ่อแม่เรียนรู้เรื่องการเลี้ยงลูก เพื่อยกระดับคุณภาพเด็กเยาวชน และครอบครัว
๖. โดยภาพรวมจะเห็นว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษาที่ใหญ่ที่สุด โดยไม่รู้ของเก่า ไม่รบกวน สถานศึกษา ครู ผู้บริหารการศึกษา แต่สร้างแรงจูงใจให้มีการปรับหลักสูตรให้เหมาะกับลูกค้า หรือผู้เรียน ซึ่งมีความต้องการที่หลากหลาย เพราะผู้เรียนมีอำนาจต่อรอง คือ มีบัตรทองทาง การศึกษาอยู่ในมือ สถานศึกษาใดมี “ลูกค้า” มากก็มีรายได้มากจากบัตรทอง “พลังผู้บริโภค” เป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของฝ่าย Supply เป็นการพัฒนาครูและ สถานศึกษาไปในตัว ซึ่งไม่เคยทำได้สำเร็จทาง supply side ทาง demand side มีพลังมากกว่า
- ทำให้เกิดการเรียนรู้ของคนทั้งมวล (Education for All)
 - เป็นการเอากำลังทั้งหมดในสังคมมาใช้ในการศึกษา (All for Education) เช่น ผู้ชำนาญ ในทุกสาขาอาชีพกลายเป็นครู ผู้เรียนมีโอกาสการเลือกเรียนรู้กับใครก็ได้ ไม่จำเป็นต้อง เฉพาะกับครูในโรงเรียน เป็นอันว่าทรัพยากรทั้งหมดของประเทศนำมาเป็นประโยชน์ต่อ การเรียนรู้อย่างหลากหลาย บัตรทองที่ติดตัวผู้เรียนไปกระจายรายได้ไปสู่ผู้ชำนาญการทุก ชนิดทั่วประเทศ
 - **การศึกษารักษาทุกโรค (Education Cure All)** เช่น ขจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างสมรรถนะและคุณภาพของคนทุกช่วงวัย และสาขาอาชีพ เศรษฐกิจของประเทศจะ อยู่บนฐานที่มั่นคง เพราะคุณภาพของคนไทยทั้งประเทศ

- สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ หรือสังคมอุดมปัญญา เพราะคนไทยทั้งประเทศเป็นผู้เรียนรู้ และเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายเป็น **Total Learning** ซึ่งจะยกระดับคุณภาพของประเทศโดยรวม

๔

ที่มาของงบประมาณบัตรทองทางการศึกษา

ใช้หลักการ “การเงินการคลังเพื่อสังคม”

นโยบายบัตรทองทางการศึกษาอาจคิดว่าเป็นภาระทางการเงินแก่รัฐบาลมาก ถ้าใช้แนวคิด “การเงินการคลังเพื่อสังคม” ก็ไม่เป็นภาระเลย รัฐบาลอาจมีกำไรด้วยซ้ำ ถ้ามีประโยชน์ทุกด้านตามที่คาดไว้ ซึ่งรวมทั้งขจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคนทั้งประเทศ ประชาชนจะเต็มใจให้มีภาษีการศึกษาก็ได้ แต่ควรเป็นแบบตามอัตราของรายได้ ซึ่งคนมีรายได้น้อยจะไม่เดือดร้อนขอให้ศึกษาเรื่อง “การเงินการคลังเพื่อสังคม”

๕

โอกาสของพรรคการเมือง

ถ้าพรรคการเมืองใดขับเคลื่อนนโยบายที่มีประโยชน์ใหญ่ จะได้รับความนิยมมาก ดังกรณีบัตรทองทางสุขภาพ คุณทักษิณและพรรคไทยรักไทยได้รับความนิยมจากคนยากคนจนอย่างยั่งยืน

ควรมีพรรคการเมืองที่ใช้แนวคิด “ทางสายกลาง” ยิ่งมากพรรคยิ่งดี “ทางสายกลาง” คือทางสายปัญญาแบบพุทธ คือใช้ความจริงตามธรรมชาติที่สรรพสิ่งล้วนเป็นกระแสของเหตุปัจจัย (อิทัปปิจจตา) หรือความเป็นเหตุเป็นผล ไม่แยกส่วนตายตัว แบ่งข้างแบ่งขั้ว ที่เราไปเอาอย่างฝรั่งเขามา แล้วก็เล่นเกมอำนาจต่อสู้ระหว่างข้างระหว่างขั้ว โดยไม่ใช่ปัญญา

วิกฤตโควิดแสดงให้เห็นแล้วว่า ในเรื่องที่ยากและซับซ้อน อำนาจ เกมการเมือง วาทกรรม โดยปราศจากความรู้ในเนื้อหาแก้ปัญหาไม่ได้

พรรคการเมืองทางสายกลางจะไม่ทะเลาะ แต่ร่วมมือใช้ปัญญาทำเรื่องดีๆ เมื่อทำเรื่องดีๆ สำเร็จมากขึ้นๆ ก็จะได้รับคามนิยมจากประชาชนมากขึ้นๆ ทำให้เป็นการเมืองที่มีคุณภาพสูง และมีความต่อเนื่องยาวนาน บ้านเมืองลงตัว การเมืองลงตัว

การเมืองลงตัวไม่ได้ เพราะการคิดแบบแยกส่วน แบ่งข้างแบ่งขั้ว แต่วิธีคิด “ทางสายกลาง” แบบพุทธทำให้การเมืองลงตัวได้

ขอให้สังคมไทยสนใจวิธีคิดทางสายกลางแบบพุทธ แล้วจะพบทางออกจากวิกฤตเรื้อรัง

“ความจริงมีชัยเหนือทุกสิ่ง” จารึกเสาพระเจ้าอโศก

“ทางสายกลาง” หรือ สายปัญญา ทำให้เข้าถึงความจริง
